

Načrt, analiza in refleksija pisnega preizkusa Razvoj demokracije

Violeta Gerden

Načrt pisnega preizkusa znanja

Širša tema/ Učni sklop	Pričakovani dosežek/ rezultat	Naloga (strukturirana naloga, naloge objektivnega tipa, naloge kratkih odgovorov, navodila) – (z označbo števila nalog za minimalno raven (M1), temeljno raven (T1) in višjo raven znanja (V1)	Predvidene rešitve in točke	Kriterij/ Raven znanja
Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Zemlja – vir preživetja in bogastva	Dijak zna navesti gospodarske značilnosti v zgodnjem in visokem fevdalizmu.	Navedi tri gospodarske značilnosti v zgodnjem in tri gospodarske značilnosti v visokem fevdalizmu. (3 t)	Zgodnji fevdalizem: naturalno gospodarstvo, glavna gospodarska panoga kmetijstvo – na nizki stopnji razvoja, poklicne obrti in trgovine ni. Visoki fevdalizem: blagovno-denarno gospodarstvo, kmetijstvo doživi številne izboljšave, poklicna obrt in trgovina. <i>6 značilnost - 3 t, 5 ali 4 značilnosti - 2 t, 3 ali 2 značilnosti - 1 t, 1 značilnost - 0 t.</i>	Minimalna raven znanja
Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Zemlja – vir preživetja in bogastva	Dijak zna razložiti pojem notranja kolonizacija.	Razloži pojem notranja kolonizacija. (1 t)	Naseljevanje znotraj domačega okoliša z naravnim prirastkom. <i>Za razlago - 1 t.</i>	Minimalna raven znanja

Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Zemlja – vir preživetja in bogastva	Dijak zna naštetih novosti, ki so bile uvedene v kmetijstvu.	a) Oglej si sliko in zapiši, katere novosti na področju kmetijstva prikazuje. (2 t)	Plug, komat, podkev. <i>Za vsako navedbo - 1 t; za 2 navedbi - 2 t.</i>	Minimalna raven znanja
Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Zemlja – vir preživetja in bogastva	Dijak ovrednoti posledice izboljšav v kmetijstvu.	b) Ovrednoti tri posledice novega načina obdelovanja zemlje, ki se je uveljavil v visokem fevdalizmu. (3 t)	Plug obrne zemljo – na vrh pride neizčrpana plast zemlje, bolj rodovitna, več hrane, več prebivalstva, ni toliko smrti zaradi lakote, večje povpraševanje po obrtnih izdelkih, nastanek mest. <i>Za vrednotenje vsake posledice - 1 t.</i>	Višja raven znanja
Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Mesto in evropsko srednjeveško gospodarstvo	Dijak argumentira, kako so srednjeveška mesta ščitila svoje trgovce.	Z dvema argumentoma utemelji, kako so srednjeveška mesta ščitila svoje trgovce. (2 t)	Prepoved trgovine na drobno. Omejevanje trgovanja tujcev na določene dneve. Skladiščno pravo – tuji trgovec mora dati svoje blago naprodaj domačim trgovcem. Omejevanje prostega prodajanja in služenje na račun njihovega obveznega bivanja v mestu. Določanje obveznih trgovskih poti. Monopolna pravica za opravljanje obrti in trgovine. <i>Za vsako argumentacijo - 1 t, skupaj - 2 t.</i>	Temeljna raven znanja

<p>Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Zemlja – vir preživetja in bogastva in Mesto in evropsko srednjeveško gospodarstvo</p>	<p>Dijak primerja položaj podložnika in srednjeveškega meščana.</p>	<p>Primerjaj položaj podložnika in srednjeveškega meščana v visokem fevdalizmu. Primerjaj dve značilnosti. (2 t)</p>	<p>Podložnik plačuje davke in dajatve, meščan davke.</p> <p>Podložniku sodi fevdalec, meščanu mestni sodnik.</p> <p>Podložnik osebno odvisen in privezan na zemljo, meščan osebno svoboden.</p> <p>Podložnik se ukvarja s kmetijstvom, meščan s poklicno obrtjo in trgovino.</p> <p><i>Za primerjavo ene značilnosti - 1 t, dve značilnosti 2 t.</i></p>	<p>Temeljna raven znanja</p>
<p>Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Velika geografska odkritja in snovanje kolonialnih imperijev</p>	<p>Dijak na podlagi besedila v zgodovinskem viru ovrednoti osebnost Krištofa Kolumba.</p>	<p>Preberi zgodovinski vir in ovrednoti osebnost Krištofa Kolumba. (2 t)</p>	<p>Častihlepen, želja po denarju, sposoben, pustolovski ...</p> <p><i>Za ovrednotenje dveh značilnosti - 2 t.</i></p>	<p>Višja raven znanja</p>
<p>Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Velika geografska odkritja in snovanje kolonialnih imperijev</p>	<p>Dijak v nemo karto vriše pot različnih odkriteljev.</p>	<p>V nemo karto vriši poti Diaza, Magellana in Vasca da Game. Naredi legendo. (3 t)</p>	<p><i>Za vsak pravilen vris - 1 t, skupaj - 3 t.</i></p>	<p>Temeljna raven znanja</p>

<p>Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Velika geografska odkritja in snovanje kolonialnih imperijev</p>	<p>Dijak zna na kratko dopolniti oz. pojasniti pojme.</p>	<p>Dopolni! (3 t)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pizzaro je ... • Cortez je --- • Amerigo Vespucci je ... <p>Za vsako pravilno dopolnitev 1 t.</p>	<p>Pizzaro je uničil inkovsko civilizacijo.</p> <p>Cortez je uničil azteško civilizacijo.</p> <p>Amerigo Vespucci je ugotovil, da je to nova celina – po njem ime.</p> <p><i>Za vsako pravilno dopolnitev – 1 t.</i></p>	<p>Temeljna raven znanja</p>
<p>Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Velika geografska odkritja in snovanje kolonialnih imperijev</p>	<p>Dijak iz zgodovinskega besedila izpiše vzroke za množično umiranje Indijancev.</p>	<p>a) Iz besedila izpiši štiri vzroke za množično umiranje Indijancev. (2 t)</p>	<p>Indijance – moške, ženske, otroke belci pobijali.</p> <p>Moške so pošiljali v rudnike zlata, kar je bil zanje nevzdržen napor.</p> <p>Ženske so morale obdelovati polja na posestvih, čeprav bi bili za to delo potrebni krepki možje.</p> <p>Niti moški niti ženske niso dobivali za hrano ničesar razen trave in podobnega, kar je bilo malo hranljivo; doječim ženskam je presahnilo mleko in kmalu so pomrli vsi otročki; moški v rudnikih in ženske na posestvih so umirali od lakote in pretiranega dela; niso bili odporni na bolezni belcev.</p> <p><i>Za izpis 4 vzrokov – 2 t, za izpis 3 ali 2 vzrokov – 1 t, za izpis 1 vzroka – 1 t.</i></p>	<p>Temeljna raven znanja</p>

<p>Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Velika geografska odkritja in snovanje kolonialnih imperijev</p>	<p>Dijak razvrsti vzroke za množično umiranje Indijancev po pomembnosti ter svoj izbor utemelji.</p>	<p>b) Razvrsti vzroke po pomembnosti. Svoj izbor utemelji. (2 t)</p>	<p><i>Za razvrstitev in utemeljitev - 2 t.</i></p>	<p>Temeljna raven znanja</p>
<p>Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Velika geografska odkritja in snovanje kolonialnih imperijev</p>	<p>Dijak iz zgodovinskega besedila izpiše vrste orožij.</p>	<p>c) Katero orožje so uporabljali Španci v boju zoper Indijance. (2 t)</p>	<p>Kopja, meče, konje, sablje. <i>Za navedbo 3 orožij - 2 t, za navedbo 2 orožij - 1 t.</i></p>	<p>Minimalna raven znanja</p>
<p>Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Velika geografska odkritja in snovanje kolonialnih imperijev</p>	<p>Dijak s pomočjo zgodovinskega besedila označi odnos škofa.</p>	<p>d) Označi odnos škofa Bartolomeja de las Casasa do kristjanov, ki so pobijali Indijance. (2 t)</p>	<p>Ogorčen je, zgrožen, napiše Kratko poročilo o uničenju Indij, obsodi trpinčenje, umore, zatiranje, izkoriščanje Indijancev. <i>Za dve značilnosti odnosa - 2 t.</i></p>	<p>Temeljna raven znanja</p>
<p>Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Velika geografska odkritja in snovanje kolonialnih imperijev</p>	<p>Dijak analizira statistične podatke ter ovrednoti posledice zmanjševanja števila Indijancev.</p>	<p>Analiziraj statistične podatke iz zgodovinskega vira. Ovrednoti posledice tega dogajanja. (3 t)</p>	<p>Izumiranje Indijancev, uničevanje kulture staroselcev; spremeni se etnična sestava Srednje in Južne Amerike, belcem primanjkuje delovne sile – uvažajo črnske sužnje; »lovljenje« črnih sužnjev – trganje od doma, psihične posledice, življenje posameznika ni nič vredno. <i>Za ovrednotenje vsake posledice - 1 t; skupaj - 3 t.</i></p>	<p>Višja raven znanja</p>

Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Humanizem in renesansa	Dijak si ogleda sliko ter zapiše, kaj predstavlja.	a) Oglej si sliko ter zapiši, kaj predstavlja. (1 t)	Mona Liso. <i>Za navedbo – 1 t.</i>	Minimalna raven znanja
Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Humanizem in renesansa	Dijak zapiše avtorja slike.	b) Kdo je avtor slike? (1 t)	Leonardo da Vinci. <i>Za navedbo – 1 t.</i>	Minimalna raven znanja
Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Humanizem in renesansa	Dijak ugotovi obdobje, v katerem je živel avtor slike, ter razloži dve značilnosti tega obdobja.	c) Razloži vsaj dve značilnosti obdobja, v katerem je živel. (2 t)	Pojem: duhovno in znanstveno gibanje, ki se ukvarja s preučevanjem človeka; v ospredje postavlja tostransko življenje; kritizirajo cerkvene dogme; izhaja iz antike. Razvoj znanosti: matematika, astronomija, medicina, družboslovje. <i>Za vsako razlago – 1 t, za razlagi dveh značilnosti – 2 t.</i>	Temeljna raven znanja
Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Humanizem in renesansa	Dijak potrdi trditev z dvema argumentoma.	Z dvema argumentoma potrdi trditev: »Izum tiska je pomembnejši od izuma smodnika.« (2 t)	Tisk – širjenje pismenosti, širjenje idej, dvig kulturne ravni prebivalstva. <i>Za vsak argument – 1 t, skupaj – 2 t.</i>	Temeljna raven znanja
Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Reformacija	Dijak zapiše ime in priimek avtorja besedila.	a) Preberi besedilo ter zapiši, kdo je avtor besedila. (1 t)	Martin Luter. <i>Za navedbo imena in priimka – 1 t.</i>	Minimalna raven znanja
Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stol./ Reformacija	Dijak zapiše zahtevo avtorja besedila.	b) Katere zahtevo avtorja izraža? (1 t)	Je proti prodaji odpustkov. <i>Za navedbo zahteve – 1 t.</i>	Minimalna raven znanja

Analiza pisnega preizkusa

1. **Navedi tri gospodarske značilnosti v zgodnjem in tri gospodarske značilnosti v visokem fevdalizmu. (3 t)**
62 %
2. **Razloži pojem notranja kolonizacija. (1 t)**
68%

  - a) **Oglej si sliko in zapiši, katere novosti na področju kmetijstva prikazuje. (2 t)**
84,1 %
  - b) **Ovrednoti tri posledice novega načina obdelovanja zemlje, ki se je uveljavil v visokem fevdalizmu. (3 t)**
69,7 %

3. **Z dvema argumentoma utemelji, kako so srednjeveška mesta ščitila svoje trgovce. (2 t)**
77,3 %
4. **Primerjaj položaj podložnika in srednjeveškega meščana v visokem fevdalizmu. Primerjaj dve značilnosti. (2 t)**
95,5 %
5. **Preberi zgodovinski vir in ovrednoti osebnost Krištofa Kolumba. (2 t)**
81,8 %
6. **V nemo karto vriši poti Diaza, Magellana in Vasca da Game! Naredi legendo! (3 t)**
74,2 %
7. **Dopolni! (3 t)**
  - Pizzaro je
  - Cortez je
  - Amerigo Vespucci je78,8 %
8. a) **Iz besedila izpiši štiri vzroke za množično umiranje Indijancev. (2 t)**
95,5 %
b) **Razvrsti jih po pomembnosti. Svoj izbor utemelji! (2 t)**
78,8 %
c) **Katero orožje so uporabljali Španci v o boju zoper Indijance. (2 t)**
86,4 %
d) **Označi odnos škofa Bartolomeja de las Casasa do kristjanov, ki so pobijali Indijance. (2 t)**
72,7 %
9. **Analiziraj statistične podatke iz zgodovinskega vira. Ovrednoti posledice tega dogajanja. (3 t)**
59,1 %

10. a) Oglej si sliko ter zapiši, kaj predstavlja. (1 t)

95,5 %

b) Kdo je avtor slike? (1 t)

95,5 %

c) Razloži vsaj dve značilnosti obdobja, v katerem je živel. (2 t)

81,8 %

11. Z dvema argumentoma potrdi trditev: »Izum tiska je pomembnejši od izuma smodnika.« (2 t)

79,5 %

12. Preberi besedilo ter:

a) zapiši, kdo je avtor besedila. (1 t)

100 %

b) Katero zahtevo avtorja izraža? (1 t)

63,6 %

Dijaki so dobro reševali naloge minimalnega znanja, medtem ko jim še vedno delajo težave naloge na višji ravni znanja.

Razmišljanje o pisnem preizkusu Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stoletja

Načrtovanja pisnega preizkusa Etnične, družbene in gospodarske spremembe od 6. do 18. stoletja sem se lotila zelo sistematično, saj sem želela v celoti upoštevati, da ocenjevanje znanja (pisni test) vključuje 70 % znanja in razumevanja ter 30 % spretnosti dela z zgodovinskimi viri. Prav tako sem se želela držati načela, da mora biti pisni test sestavljen iz:

- nalog, ki zahtevajo minimalno raven znanja (50 % nalog na minimalni ravni = 40 % znanja in razumevanja, 10 % dela z zgodovinskimi viri),
- nalog, ki zahtevajo temeljno raven znanja (30 % nalog na temeljni ravni = 20 % znanja in razumevanja, 10 % dela z zgodovinskimi viri), ter
- nalog, ki zahtevajo višjo raven znanja (20 % nalog na višji ravni = 10 % znanja in razumevanja, 10 % dela z zgodovinskimi viri).

Odločila sem se za pisni test, pri katerem je mogoče **dobiti 40 točk**:

- a) 20 točk lahko dijak dobi pri nalogah, ki zahtevajo minimalno raven znanja (seveda sem skušala upoštevati tudi delo z zgodovinskimi viri),
- b) 12 točk lahko dijak dobi pri nalogah, ki zahtevajo temeljno raven znanja (zopet sem upoštevala tudi delo z zgodovinskimi viri), ter
- c) 8 točk lahko dobi dijak pri nalogah, ki zahtevajo višjo raven znanja (zopet ob upoštevanju tudi dela z zgodovinskimi viri).

Pri tem sem načrtovala nekaj nalog zaprtega (objektivnega tipa) in naloge polodprtega tipa. Naloge se pogosto opirajo na pisni ali slikovni zgodovinski vir oziroma na zemljevid.

Pričakovala sem, da bodo dijaki zelo dobro odgovarjali na naloge, ki zahtevajo minimalno raven znanja (naloge 1., 2., 3. a, 7., 8., 9. a, 9. c, 11. a, 11. b, 13. a, 13. b.), vendar se moja pričakovanja niso v celoti uresničila. Npr. nalogo 1 in 2 so dijaki reševali slabše, čeprav sta se jim obe zdeli lahki. Bili so premalo natančni in so zato izgubljali točke.

Pričakovala sem tudi, da bodo dijaki najslabše reševali naloge, ki zahtevajo višjo raven znanja (naloge 3. b, 6. in 10.), vendar pa so tu imeli težave le pri nalogi 10, kjer so imeli težave z vrednotenjem.

Menim, da sem se za ta pisni preizkus pri načrtovanju potrudila in zadostila vsem kriterijem načrtovanja pisnega testa. Res je, da kot profesor/profesorica - sestavljalec/sestavljalka pisnega preizkusa porabiš kar veliko časa za iskanje pisnih in slikovnih virov, vendar pa vidim prednosti ravno v možnosti uporabe zgodovinskih virov, ki dijake navajajo na funkcionalno branje, hkrati pa jih spomnijo na njihovo znanje o določeni tematiki. Seveda pa se v praksi pokažejo tudi pomanjkljivosti. Dijaki so pri odgovorih pogosto premalo natančni in zato izgubljajo točke.

Dijaki so pisni preizkus pohvalili, čeprav so se v začetku ustrašili »tako dolgega« pisnega vira pri nalogi 9, kjer sem sestavila strukturirane naloge ob pisnem viru in so imeli možnost doseči kar 8 točk.

Pisni preizkus znanja

Gospodarske, etnične in družbene spremembe v Evropi od 6. do 18. stoletja
Violeta Gerden

Viri slik (od leve): Portugalska karavela: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:PotugueseCaravel.jpg> (dostop: 8. 9. 2012); Krištof Kolumb: http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Christopher_Columbus.PNG (dostop : 8. 9. 2012); tiskarski stroj: http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Tiskarski_stroj.JPG (dostop: 8. 9. 2012)

Ime in priimek:		Razred:	
Možne točke:		Dosežene točke:	
		Ocena:	

KRITERIJ:

- 50–61 % - zadostno
- 62–75 % - dobro
- 76–88 % - prav dobro
- 89–100 % - odlično

Odgovore pišite z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom. Pišite jasno in čitljivo, saj se nejasni, nečitljivi in nepravilni odgovori točkujejo z nič točkami.

Želim vam veliko uspeha!

1. Navedi tri gospodarske značilnosti v zgodnjem in tri gospodarske značilnosti v visokem fevdalizmu. (3 t)

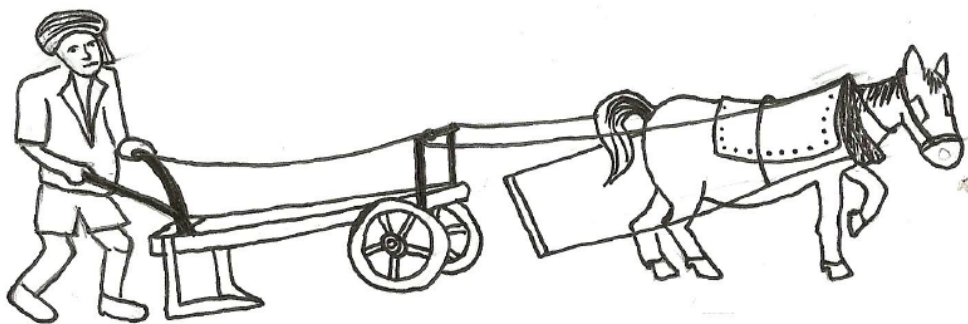
2. Razloži pojem notranja kolonizacija! (1 t)

---

3. a) Oglej si sliko in zapiši, katere novosti na področju kmetijstva v začetku visokega fevdalizma prikazuje. (2 t)

(Narisala: Michelle Murn, dijakinja Ekonomske šole Novo mesto.)

b) Ovrednoti posledice novega načina obdelovanja zemlje, ki se je uveljavil v visokem fevdalizmu. (3 t)

---

4. Z dvema argumentoma utemelji, kako so srednjeveška mesta ščitila svoje trgovce. (2 t)

---

5. Primerjaj položaj podložnika in srednjeveškega meščana v visokem fevdalizmu. Primerjaj dve značilnosti. (2 t)

6. Preberi zgodovinski vir in ovrednoti osebnost Krištofa Kolumba. (2 t)

Nazivi Kolumba, ki sta mu jih podelila španska vladarja

12. 10. 1492, Severna Amerika

Pri iskanju pomorske poti v Indijo odkrije Krištof Kolumb, genovski pomorščak v službi kastiljsko-aragonskih veličanstev Izabele I. in Ferdinanda II. Ameriko.

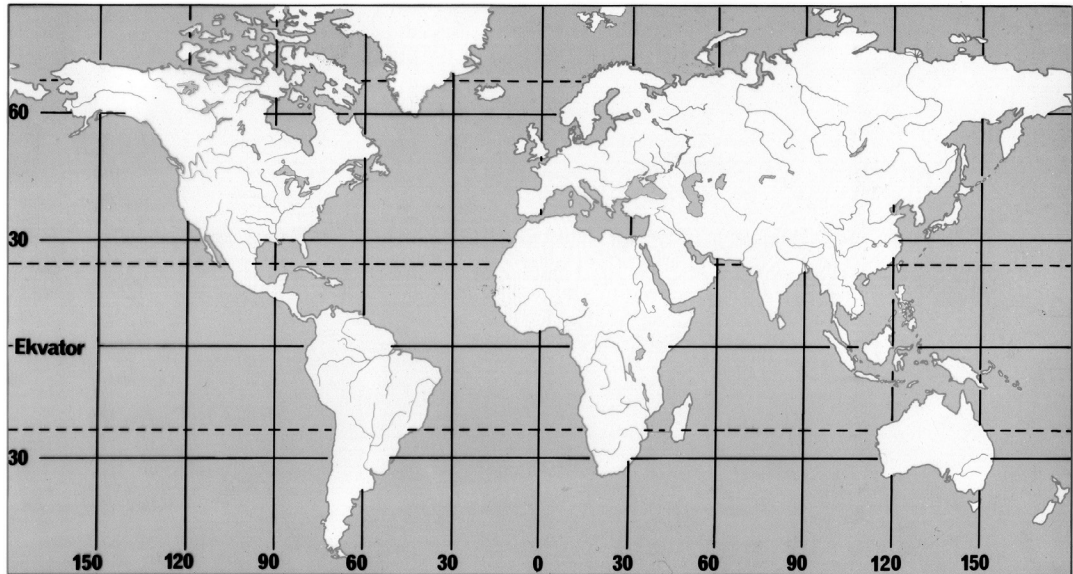
Katoliška kraljevska dvojica Ferdinand in Izabela imenujeta 17. 4. 1492 s kapitulacijo Krištofa Kolumba (Don Cristobal Colon) za admirala dežel, za katera pričakujeta, da jih bo odkril:

»1. Da Njuni Veličanstvi kot gospodarja omenjenih oceanskih morij imenujeta imenovanega Don Cristobala Colona od zdaj naprej za svojega dosmrtnega admirala vseh otokov in kopenskih dežel, ki jih bo odkril in pridobil s svojo roko in svojo sposobnostjo v imenovanih oceanskih morjih, po njegovi smrti pa njegove dediče in naslednike /.../

2. Da imenujeta Njuni Veličanstvi imenovanega Don Cristobala Colona za svojega podkralja in namestnika na vseh zgoraj imenovanih otokih in v kopenskih deželah, ki jih, kakor rečeno, utegne odkriti ali pridobiti v omenjenih morjih, in da sme izbrati za upravljanje vsakega posameznega izmed teh za vsak službeni položaj tri osebe in da vzameta in da imenujeta Njuni Veličanstvi eno izmed njih, ki se zdi za Njuno službo primerna, in da bodo tako dežele, ki mu jih bo naklonil najti in pridobiti v korist Njunih Veličanstev Gospod Bog, deležne kar najboljšega vladanja.

3. Da njuni Veličanstvi od zdaj naprej blagovolita in dovoljujeta, da imenovani Don Cristobal Colon od vsega blaga, pa naj bodo biseri, dragulji, zlato, srebro, začimbe ali drugi predmeti ali drugo trgovsko blago, ki bo kupljeno, zamenjano, pridobljeno, dobljeno ali prineseno v mejah omenjenega admiralskega območja, pobere in obdrži desetino, po odtegljaju vseh s tem nastalih stroškov, tako da ima torej za svoje prosto razpolaganje in da uporabi po svoji volji desetino čistega prihodka, preostalih devet desetih pa ostane Njunima Veličanstvoma /.../

(Kronika človeštva. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1996, str. 372.)

7. V nemo karto vriši poti Diaza, Magellana in Vasca da Game. (3 t)

(Digitaliziral Luka Rudman, dijak Ekonomske šole Novo mesto.)

8. Dopolni! (3 t)

- Pizzaro je _____
- Cortez je _____
- Amerigo Vespucci je _____

9. Preberi zgodovinsko besedilo ter odgovori na vprašanja.

Bartolomé de las Casas o iztrebljanju Indijancev

Dominikanec in škof Bartolomé de las Casas, neutrudni bojevnik za pravice Indijancev, je večkrat poročal članom kraljevega Indijskega sveta.

V knjigi *Kratko poročilo o uničenju Indij*, ki je izšla v Sevilli 1552, je pretresljivo opisal iztrebljanje ameriških Indijancev:

»Kristjani so začeli Indijancem jemati otroke in ženske, jih zlorabljati in mučiti /.../ Kristjani so Indijance tolkli s pestmi in koli. Tako so ravnali celo z vaškimi poglavarji. Predrznost in brezsrčnost sta dosegli takšno stopnjo, da je krščanski kapetan posilil ženo najuglednejšega poglavarja, kralja vsega otoka. /.../ Kristjani so s svojimi konji, meči in kopji začeli pobijati z okrutnostjo, kakršne Indijanci sploh niso poznali. Vdirali so v naselja in Indijancem pulili črevesje in na kose razsekavali otroke, starce, nosečnice, otročnice, ne prizanašajoč nikomur, kakor da pobijajo ovce, ki so se zatele v obore. Sklepali so stave, kdo bo z mečem z enim zamahom presekal Indijanca na dvoje, kdo mu bo s sabljo z enim zamahom odsekal glavo ali presekali trebuh. Trgali so dojenčke materam z dojki, jih grabili za noge in jim razbijali glave ob zidovih. /.../ Postavljali so vislice, obešali nanje za pazduhe Indijance v skupinah po trinajst, v čast našega Odrešenika in dvanajst apostolov, požigali pod njimi ogerj in jih žive sežigali. /.../ Kristjani so si razdelili Indijance med seboj: nekdo jih je vzel trideset, drugi štirideset, tretji dvesto ali tristo /.../ Tako je vsak kristjan dobil del Indijancev, s pogojem, da jih pouči o resnicah katoliške vere. Tem večinoma neizobraženim in okrutnim možem, pohlepni in pokvarjenim, je bila torej zaupana skrb za duše! Skrbeli so za Indijance tako, da so moške pošiljali v rudnike zlata, kar je bil zanje nevzdržen napor. Ženske so morale obdelovati polja na posestvih, čeprav bi za to delo bili potrebni krepki možje. Niti moški niti ženske niso dobivali za hrano ničesar razen trave in podobnega, kar je bilo malo hranljivo. Doječim ženskam je presahnilo mleko in kmalu so pomrli vsi otročki. /.../ Moški v rudnikih in ženske na posestvih so umirali od lakote in pretiranega dela: tako so v trumah umirali prebivalci tega otoka.«

(Kronika človeštva. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1996, str. 384.)

a) Iz besedila izpiši štiri vzroke za množično umiranje Indijancev. (2 t)

---

b) Razvrsti jih po pomembnosti. Svoj izbor utemelji. (2 t)

---

c) Katero orožje so uporabljali Španci v o boju zoper Indijance? (2 t)

---

d) Označi odnos škofa Bartolomeja de las Casasa do kristjanov, ki so pobijali Indijance. (2 t)

---

10. Analiziraj statistične podatke iz zgodovinskega vira. Ovrednoti tri posledice tega dogajanja. (3 t)

Podatki o upadu števila prebivalcev v Peruju

Chupachos (na severu osrednjega Peruja)

l. 1530 = 4000; l. 1549 = 2000; l. 1562 = 800; l. 1571 = 600

Hananhuanca (osrednji Peru)

l. 1530 = 9000; l. 1548 = 1700; l. 1571 = 500

Yucay (na jugu Peruja – blizu Cuzca)

l. 1530 = 3000; l. 1552 = 800; l. 1558 = 780

(Wachtel, N. (2005). Pogled premaganih. Perujski domorodci ob španski osvojitvi 1530–1570. Ljubljana: Studia humanitatis, str. 157–158.)

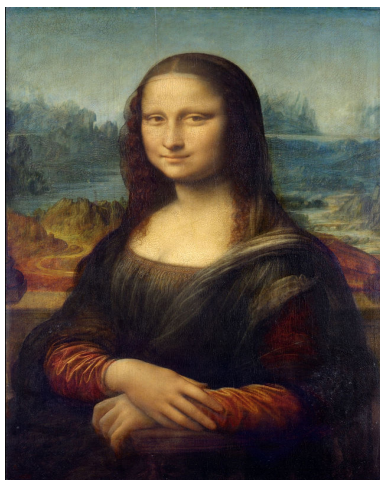

---

11. a) Oglej si sliko in zapiši, kaj predstavlja. (1 t)

Vir slike: http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Mona_Lisa,_by_Leonardo_da_Vinci,_from_C2RMF_retouched.jpg#mediaviewer/File:Mona_Lisa_color_restoration.jpg (dostop: 8. 9. 2012)

b) Kdo je avtor slike? (1 t) _____

c) Razloži vsaj dve značilnosti obdobja, v katerem je živel. (2 t)

-----

12. Z dvema argumentoma potrdi trditev: »Izum tiska je pomembnejši od izuma smodnika.« (2 t)

-----

13. Preberi besedilo.

36. Vsak kristjan, ki čuti resnično kesanje, ima popolno odpuščanje kazni in krivde, tudi brez odpustkovega pisma.

Vir: http://sl.wikipedia.org/wiki/Luthrovih_95_tez (dostop: 8. 9. 2012).)

a) Zapiši, kdo je avtor besedila. (1 t) _____

b) Katero zahtevo avtorja izraža? (1 t)

